

פתרון בחינת הבגרות בספרות – שתי יחידות לימוד

קייץ תשע"ה, 2015, שאלונים: 904441, 005
מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

פרק ראשון - שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

פרק זה הוא פרק חובה, הנבחן נדרש לענות על שתיים מהשאלות 1-18:

על הנבחן לענות על שאלה אחת משירת ימי הביניים או משירת ביאליק (שאלות 1-6)

ועל שאלה אחת משירת המחצית הראשונה של המאה ה-20 או המחצית השנייה של המאה ה-20 (שאלות 7-18).

שירת ימי הביניים

שאלה מספר 1

"כותנות פסים" / משה אבן עזרא

- השיר מתאר את פריחת הגן עם בוא האביב.
- בעזרת מערכת ציורי לשון, מתוארת תהלוכה חגיגית של צמחי הגן, המצוירים כנסיכים מכובדים, שמתקשטים עם בוא האביב בבגדים מפוארים. בראשם ניצב השושן, המצויר כמלך יפה תואר.
- יופי הפריחה עם בוא האביב משמש עילה לעריכת משתה יין.
- השפה הציורית כוללת את מטפורת הלבוש, כמו גם את השיבוצים מפרשת יוסף, מסיפור יהויכין ומחוקת הפסח.
- על הנבחן לפרט את כל בתי השיר.

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שייכנו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

שאלה מספר 2

ראה שמש / שלמה אבן גבירול

- שיר קינה המבטא אובדן שכתב אבן גבירול על פטרונו יקותיאל אבן חסן.
- תאורי הטבע מעצימים את האבל.
- שיר בעל מבנה מתהפך – שלושת הבתים הראשונים מתארים תמונת טבע שבמרכזה תמונה של שקיעת שמש.
- בקריאה מעמיקה נראה כי תאורי הטבע עגומים, עצובים ומרמזים על מוות.
- בסוגר של הבית הרביעי נחשפת משמעות השיר במלוא עצמתה – השיר מתברר כשיר קינה על מות יקותיאל.
- על הנבחן לפרט את תאורי שקיעת השמש, תאורי הצבעים, ההאנושות, הדימויים.
- חובה לציין את האלוזיות שהן הרמזים המטרימים: תולע, תפשט.

שירת המאה ה-20

שירת המחצית הראשונה של המאה ה-20

שירי נתן אלתרמן

שאלה מספר 7

”ירח” / נתן אלתרמן

- חווית היסוד בשיר ”ירח” היא התפעלות מן העולם, ממראות הטבע ומהסובב אותנו.
- תחושת ההתפעלות, המעוצבת בטון נסער היא תולדה של הסתכלות רעננה ביקום, המחוללת תובנות בנוגע למשמעות הקיום האנושי ומבססת השקפת עולם ארספואטית.
- תגובת זו מעוצבת בשיר באמצעות הלשון הציורית שיוצרת הזרה, כמו גם הפנייה הישירה לאל.
- על הנבחן לפרט את כל בתי השיר.

שירת המחצית השנייה של המאה ה-20

זהויות

שאלה מספר 11

שיר פטרייטי / רוני סומק

- ”שיר פטרייטי” מתבונן במבט אירוני בחברה הישראלית, על עדותיה, ערכיה ויעדיה החברתיים.

- נושא "זהויות" בא לידי ביטוי באמצעות שני חלקי השיר: החלק הראשון תמונת המשפחה, הסטראוטיפים בחברה הישראלית ותמונת החברה, שמבטאת את שברו על החלום.
- החלק הראשון מצייר חברה חסרת פתיחות ומאיר באור אירוני קומי את הדעות הקדומות בחברה הישראלית ואת חזון כור ההיתוך.
- החלק השני מתאר באירוניה נוקבת חברה מאוכזבת המתפכחת מהאידיאלים הגדולים. הוא עושה זאת באמצעות מטאפורות והרמזים.
- על הנבחן לפרט את כל שורות השיר.

פרק שני – סיפור קצר

נבחן שבחר בפרק זה, נדרש לענות על שתיים מהשאלות 19-21.

סיפורים מאת עגנון – הרופא וגרושתו

שאלה מספר 19

- זהו סיפור וידוי, במרכזו הרופא שמתוודה שלושים שנה אחרי על פרשת נישואיו לאחות דינה וגירושיו ממנה.
- המפגש של הרופא עם האחות דינה בבה"ח – מפגש בין דמויות – חושף פנים שונות באישיותו של הרופא – דמות מרכזית.
- על הנבחן להסביר ולהדגים את "פניו" של הרופא לאורך כל הסיפור.
- התאהבותו של הרופא בדינה "האישה המושלמת".
- החיזור: הפרחים שבחדרה, החשמליות כמוטיב, הצעת הנישואים דרך הילדים.
- הגילוי של דינה והפנים שנגלות לנו – פניו אל הרופא – התגובה הקשה שלו.
- טקס החופה, מחשבותיו – פרטים סמליים על אישיותו.
- ליל כלולות במלון – פרחים וצעדים – פרטים סמליים המעידים על אישיותו.
- האובססיה של הרופא בשגרת חיי הנישואים.
- הרופא מתגלה כאטום לרגשותיה של דינה, מתעלל בה נפשית ומנסה לרפאה בתרופות, אך מוחץ לבה בדברים.
- על הנבחן לציין פרטים על בית הוריו, פרטים אשר מסבירים את אישיותו הנגלית לנו – את בעיותיו: פחד מאינטימיות ובעיות גבריות.

שאלה מספר 20

סיפור קצריום מושלם לדגי בננה / ג.ד.סלינג'ר

- בסיפור זה תחושות אכזבה של סימור גלאס שחזר ממלחמת העולם השנייה, כשהוא לוקה בהלם קרב, לחברה האמריקנית החומרנית שאבדה את ערכיה.
- תחושותיו של סימור גלאס באות לידי ביטוי באמצעות המתח בינו לבין החברה.
- על הנבחן לבסס מתח זה דרך התמונות השונות בסיפור.
- תחושות אלה מניעות את גיבור הסיפור להכריע בקונפליקט בו הוא שרוי ולהתאבד.
- בדרך זו עולה עמדת המחאה של הסיפור.

פראדל

- בסיפור תחושות של קיפוח וכישלון, הנובעות ממערכת מהנורמות של החברה הפטריארכאלית בעיירה היהודית.
- פראדל בראשית הסיפור היא אשה כנועה לנורמות.
- היא נשאה בשידוך לאברהם נוח.
- מערכת היחסים בין השניים מרוחקת.
- על הנבחן לתאר את התפתחות העלילה ואת התהליך שעוברת פראדל דרך נקודות מרכזיות בסיפור כמו הולדת התינוק, מות התינוק, דברי אחרות של אברהם נוח, עזיבת אברהם נוח למקום עבודה מרוחק, שיאו של הסיפור וההתרה בסיומו, הגרושין.
- לאור כל אלה עולה עמדת הביקורת בסיפור.

המפתח / בשביס זינגר

- "המפתח" הוא סיפור התפכחות.
- בסי, הדמות הראשית, מגלה מחדש בעקבות אירוע משברי את יופיו של העולם, את הטוב האנושי ונפרדת מהעולם מפויסת ומנוחמת.
- בסי פופקין, הדמות הראשית, היא אישה זקנה אכולת חרדה.
- עם מות בעלה, אמצה לה בסי פופקין תפיסת עולם עוינת. היא מרגישה שכל העולם נגדה וכתוצאה מכך היא מסתגרת בביתה, מנתקת קשר מהסובבים אותה ועסוקה בהתגוננות.

- תחושות אלו באות לידי ביטוי באמצעות תיאור מעשיה, מחשבותיה, ומומחשות באמצעות מוטיב המפתח ומטפורת הכישוף.
- בעקבות אירוע משברי משנה בסי את תפיסת עולמה.
- על הנבחן לפרט את כל פרטי העלילה.

העיוורת/י. שטיינברג

- "העיוורת" הינו סיפור ריאליסטי סמלי. הרובד הגלוי של הסיפור מספר על עוול שנעשה לנערה עיוורת.
- תמיהות, הגזמות, ושאלות בלתי פתורות, העולות ברובד העלילתי, מאותתות על מציאותו של רובד סמלי.
- הרובד הסמלי עוסק בעקרון מופשט, בחוויה בעלת תוקף אוניברסאלי, מעבר לחוויה החד-פעמית והלוקאלית.
- חנה העיוורת, גיבורת הסיפור, מתפרשת כמסמלת את העיוורון האנושי.
- העיוורת חווה תחושות קיפוח וחרדה נוכח נסיבות חייה.
- את חייה מטלטלות תמיהות הנוגעות לבעלה, למקצועו ולמיקומו של בית בעלה.
- תחושות החרדה וקיפוח מעוצבות על ידי העצמים, מוטיב היד, מוטיב הקולות ומוטיב השיח.
- הסיפור מסתיים בסיום פואנטה המעצים את תחושות החרדה והקיפוח.
- על הנבחן לתאר את כל שלבי העלילה.

שאלה מספר 21

"אח קטן"/ רוגנית מטלון

- הסיפור "אח קטן" בנוי משני סיפורים ששזורים זה בזה: סיפור ההווה – יום בחייו של הנער ניסו וסיפור העבר – מותו של אבנר אחיו חודשיים קודם.
- סיפור העבר פולש לסיפור ההווה כאקספוזיציה פזורה והשילוב בין השניים עוקב אחר תודעתו המפורקת והמשוטטת של גיבור הסיפור, ניסו.
- הבית הוא מוטיב מרכזי בסיפור זה.
- על הנבחן לתאר את הופעותיו השונות של מוטיב הבית בסיפור ולהסביר את המשמעויות הסמליות שבו.

- בפתיחת הסיפור – ניסו ודוידקו בכיכר מגן דוד – כמיהתו של ניסו שהיונים יחזרו לביתם.
- בגוף הסיפור – ניסו מבקר את רחל גיסתו, אזכור הבית ע"י רחל, זכרונותיו של ניסו על הבית, בניית הבית ע"י אמו ואבנר, החלק ההרוס של הבית מציף אותו בזכרונות.
- בדרך לפגישה בערב עם דוידקו והבנות – ניסו כמה לבית חם – צופה בשעת ערב באווירת הבתים ומשתוקק לבית חם.
- סיפור על גיבוש זהות של ניסו.
- סיפור על ביקורת חברתית על הממסד ועל מדיניות של הריסת בתים.

פרק שלישי - דרמה

נבחן שבחר בפרק זה, נדרש לענות על אחת מהשאלות 22-30.

שאלה 22

אנטיגונה

- אנטיגונה היא טרגדיה של גורל, אך בעיקר טרגדיה של אופי. הקטסטרופה היא תולדה של חטא הגאווה ושל החלטות שגויות.
- במרכז המחזה קונפליקט בין חוק האלים לחוק המלך.
- הקונפליקט מניע את המחזה ומוכרע ברובד העלילתי.
- הידיעה שהגיבור הטרגי מגיע אליה נוגעת למחויבות האדם לחוק האלים. הגיבור הטרגי מבין שחוק האלים מחייב יותר מחוק המלך.
- נוכח הקטסטרופה, מבין הגיבור הטרגי שהגאווה היא הרת אסון.
- מידע זה אפשר ללמוד על טבע האדם שהוא לומד לקח רק נוכח קטסטרופה כשמאוחר מדי.
- על הנבחן לפרט את טיעונו לאורך כל המערכות.

שאלה 23

- אנטיגונה וקריאון לא הגיעו ביניהם לפשרה בגלל ההיבריס. שניהם גיבורים טרגיים שלוקים בפגם, בהאמריה, גאוות היתר.
- אילו היו מגיעים השניים לפשרה, לא היה המחזה שייך לסוגה "טרגדיה".
- הטרגדיה מונעת על ידי הטעות הנוראה, גאוות היתר של הגיבורים.

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

- כתוצאה מכך עושים קריאון ואנטיגונה מעשים מבישים. הוא מוציא את הצו שאוסר את קבורת פולינקס ויוצא נגד צו האלים. היא קוברת את אחיה ויוצאת נגד חוק המדינה.
- העימות בין השניים חושף את יהירותם.
- קריאון פותח בפני אנטיגונה את פתחי המילוט. היא אינה מקבלת אותם.
- היא אומרת לו שנולדה לאהוב, הוא מבזה את נשיותה ואת ארוסה לבנו הימון.
- יהירותו של קריאון בולטת בעימותים בינו לבין הימון ובינו לבין הנביא.
- יהירותה של אנטיגונה באה לידי ביטוי בבחירתה להתאבד.
- קריאון מתחרט חרטה מלאה בשיאו של המחזה. הוא קובר את המת ויוצא לשחרר את אנטיגונה, אלא שהדבר קורה מאוחר מדי בגלל גאוות היתר והקטסטרופה מתרחשת.

פרק רביעי – רומאן ונובלה

פרק זה הוא חובה. הנבח נדרש לענות על אחת מהשאלות 31-35.

הדבר/ א. קאמי

שאלה מספר 31

- "הדבר" היא יצירה פילוסופית אקזיסטנציאליסטית, העוסקת במשמעות הקיום האנושי באמצעות סיפורה של העיר אוראן, הנתקפת בשנות ה-40 של המאה העשרים במגיפת דבר קטלנית. כמו כן במרכז הרומן סיפורם של תושבי העיר המתמודדים כל אחד בדרכו שלו, עם המגיפה התוקפנית המהלכת אימים ועל מקריותה הבלתי מוסברת.
- מקרה מבחן ברומן "הדבר" הוא סגירת שערי העיר. זהו רגע האמת בחיי הגיבור, המחייב אותו לקבל החלטות בנוגע למשמעות קיומו.
- נוכח סגירת שערי העיר ד"ר רייה נרתם לטיפול בחולים. הוא מתגלה בכול מסירותו, מפגין מקצועיות וחמלה אנושית.
- על הנבחן להציג בהרחבה את דמותו של דר' רייה.
- אפשר להתייחס לרגעי אמת נוספים: כמו מות פיליפ, פתיחת שערי העיר וההחלטה לא לערוק מן העיר.

שאלה מספר 32

- "הדבר" היא יצירה פילוסופית אקזיסטנציאליסטית, העוסקת במשמעות הקיום האנושי באמצעות סיפורה של העיר אוראן, הנתקפת בשנות ה-40 של המאה העשרים במגיפת דבר קטלנית.
- במרכז הרומן סיפורם של תושבי העיר המתמודדים כל אחד בדרכו שלו, עם המגיפה התוקפנית המהלכת אימים ועל מקריותה הבלתי מוסברת.
- ברומן "הדבר" מתוארים קשיים ומכשולים ביצירת קשר בין ד"ר רייה לבין רמבר. הקשים הם תולדה של הסתכלות שונה על מחויבות אנושית.
- קשיים אלו נפתרים בהשראת ד"ר רייה, רמבר מחליט לא לערוק מהעיר הנצורה והשניים חוברים לעשייה שתביא להדברת מגיפת הדבר.
- קשיים ביצירת קשר קיימים בין ד"ר רייה והאב פנלו מתוקף עמדותיהם השונות. למרות חילוקי הדעות האידיאולוגיים נרקמת ביניהם ידידות.
- על הנבחן להציג בפירוט את הדמויות ואת מערכות היחסים ביניהם.

שאלה מספר 35

- "הדבר" היא יצירה פילוסופית אקזיסטנציאליסטית, העוסקת במשמעות הקיום האנושי באמצעות סיפורה של העיר אוראן, הנתקפת בשנות ה-40 של המאה העשרים במגיפת דבר קטלנית.
- במרכז הרומן סיפורם של התושבים המתמודדים, כל אחד בדרכו שלו, עם המגיפה התוקפנית המהלכת אימים ועל מקריותה הבלתי מוסברת.
- ברומן ניגודים בין השקפת עולם דתית להשקפת עולם הומניסטית.
- הניגודים מעוצבים בעזרת מעשי הדמויות והשקפותיהן.
- האב פנלו מייצג תפיסת עולם דתית ודר' רייה מייצג תפיסת עולם הומניסטית.
- הניגודים הללו מציגים דרכי התמודדות שונות עם המגפה שהשליטה אבסורד קיומי.
- על הנבחן להציג בהרחבה את דמותו של האב פנלו ואת דמותו של ד"ר רייה.

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
 ביעילות לבגרות במתמטיקה

פרק חמישי – שיר שלא נלמד

פרק זה הוא חובה. הנבחן נדרש לענות על שאלה 36.

שאלה מספר 36

א. בשיר זה מוצג "איש עם פלאפון". הוא מאופיין באמצעות מתח של ניגודים בין הפלאפון שהוא מחזיק בידו שמייצג טכנולוגיה מודרנית מאוד לבין תאורו כ"אולד פאשן". המתח בין הניגודים מתקיים לכל אורכו של השיר. הוא מחזיק את הפלאפון בידו כדי לא להיות לבד, כדי לא להיראות זמין, הוא משתמש בפלאפון כחבר, כמחסה, כעוגן, בעזרתו הוא נראה מוגן, הוא רוצה להרגיש מוגן או לפחות להרגיש פחות לא מוגן. האמצעים הרטוריים המסייעים לאפיין אותו הם החזרות: "זאת אומרת בעיקר כדי לא להיראות לבד... כדי להיראות... כדי להרגיש... הוא מחזיק... אולד פאשן". הוא מאופיין באמצעות דימויים: "התחדשות המילים בשפה כתאי גוף מתים... עוברות על הזיכרון כמו על גוף של אישה כמו על נבל קרוע...". בסיום השיר הוא מאופיין דרך החיפוש אחר קירבה, אחר גוף, אחר נפש או אדם קרוב והאיזכור אס אמ אס מעורר אסוציאציה לאס או אס והופך את הסיום לקריאת הצלה, לזעקה.

ב. מאפיין זה משתמע שהתקשורת בחברה המודרנית היא מצד אחד מאוד זמינה, האדם מסתובב עם פלאפון בידו, אמצעי התקשורת מתחוכמים ומאפשרים קשר תמידי בין בני אדם, ולמרות זאת אין תקשורת אמיתית בין בני האדם. האדם בודד, חשוף, לא מוגן ובעיקר מנסה להעמיד פנים באמצעות הפלאפון שהוא לא לבד, שהוא לא זמין, שהוא מוגן. מן השיר עולה האמירה שהחברה המודרנית היא עולם מנוכר ללא קירבה וללא תקשורת אמיתית בין בני האדם, למרות הזמינות של אמצעי התקשורת.

